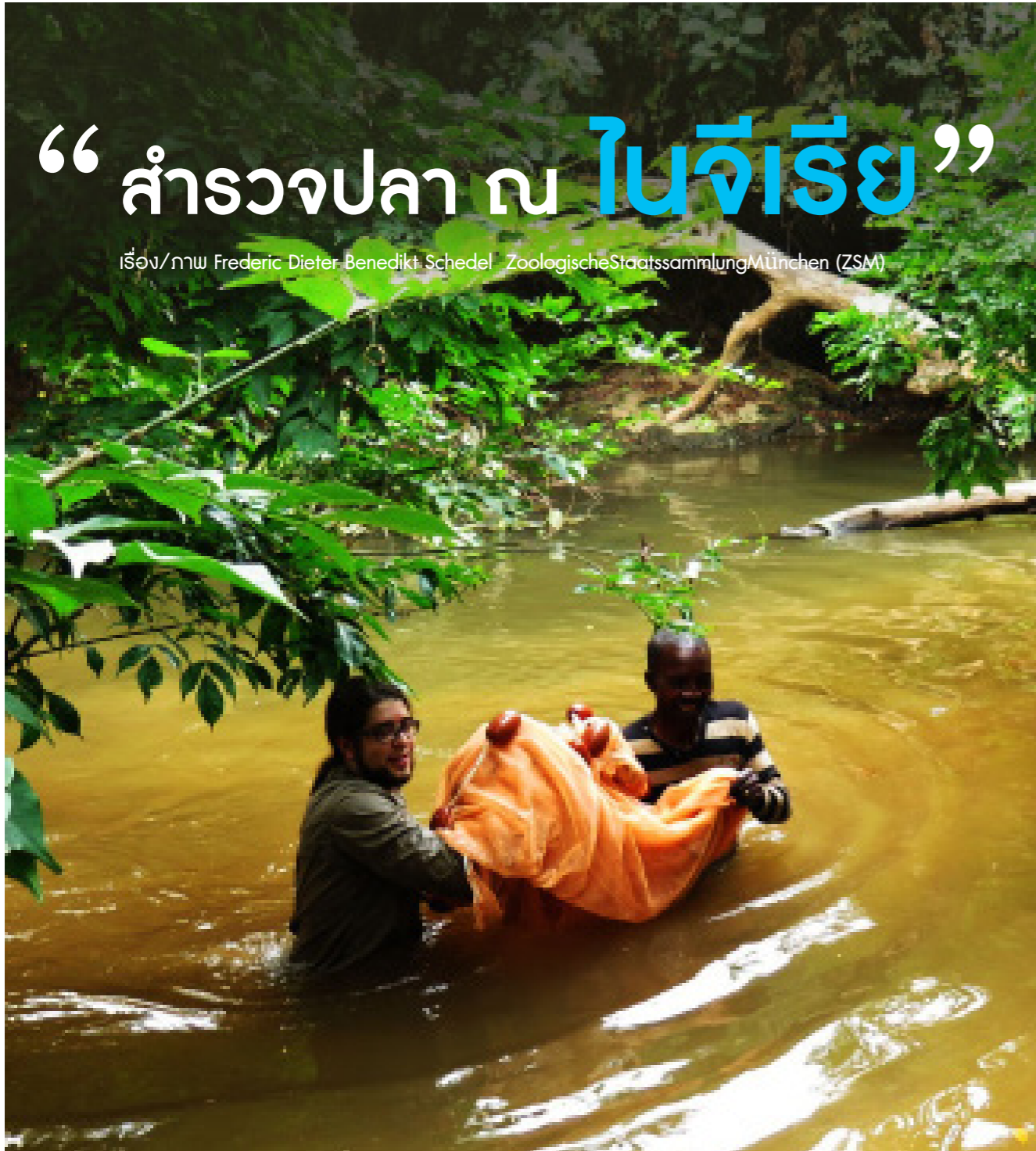

“สำรวจปลานไนจีเรีย”

เรื่อง/ภาพ Frederic Dieter Benedikt Schedel Zoologische Staatssammlung München (ZSM)

สามปีมาแล้วที่ผมทำงานในส่วน มีนวิทยา ให้กับ Zoological State Collection of Munich (ZSM). และเมื่อเดือนก่อนมีเรื่องทำให้ผมตื่นเต้น ในฐานะที่เป็นนักศึกษาปริญญาเอก และผลงานของผมส่วนใหญ่นั้นทำงานเกี่ยวกับปลาหมอสีแอฟริกัน (ครอบครัว: Cichlidae) เมื่อ Dr.Ulrich Schliewen หัวหน้าแผนกของผมถามว่าถ้าหากต้องไปสำรวจมีนวิทยา โดยต้องเดินทางไปยังไนจีเรีย ผมจะตอบตกลงหรือไม่ โดยครั้งนี้เราจะทำงานร่วมกับ Dr. Michael Popoola แห่ง The Obafemi Awolowo University (OAU). ซึ่งเป็นอาจารย์ที่มีความทุ่มเท และอุทิศตัวเอง ในการทำงานสำรวจ มีนวิทยา ของที่ราบสูง “Jos” มาโดยตลอด

ก่อนที่จะเริ่มต้นสู่การสำรวจบนที่ราบสูง Jos เขาวางแผนที่จะเริ่มต้นด้วยการออกสำรวจเล็กๆ ทางภาคเหนือของ Ife พร้อมถามผมว่า ...จะร่วมเดินทางไปพร้อมๆ กันเลยได้หรือไม่ (ใครจะกล้าปฏิเสธล่ะครับ)

มันยากที่จะอธิบายได้ว่าความรู้สึก “ตื่นเต้นแทบทะลุทรวง” ของการที่ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงการนี้ ที่ไนจีเรียมันช่างยิ่งใหญ่ มหาศาลขนาดไหน...ดินแดนที่ขึ้นชื่อในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพโดยเฉพาะกับสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ในดินแดนของ Nigerdelta หรือสัตว์ของแม่น้ำแห่งนี้ ซึ่งเป็นที่รู้จักเป็นอย่างดีของเหล่านักเลี้ยงปลา (Schliewen 2012; & Schliewen & Stiassny 2003) ท่านอาจจะนึกถึงความสวยงามของ ปลาหมอแคระ *Pelvicachromis taeniatatus* Boulenger, 1901 (Common name : Slender krib) หรือ *Chromidotilapia guntheri* (Sauvage, 1882) (Common name : Günther's mouthbrooder) ซึ่งถือเป็นปลาตัวที่สวยงามไม่แพ้ตัวจากจำนวนปลาน้ำจืดทั้งหมด 247 ชนิด พร้อมทั้งปลาทะเลที่อาศัยตามแนวชายฝั่ง อีก 400 กว่าชนิด นอกจากนี้ ยังมีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 247 ชนิด, นก 906 ชนิด, สัตว์เลื้อยคลาน 135 ชนิด, และพันธุ์พืช 5103 ชนิด ซึ่งพบได้ในดินแดนแห่งนี้

ไม่เพียงแต่ความหลากหลายทางชีวภาพของดินแดนนี้ แอฟริกันยังสร้างความประทับใจให้กับตัวผม ในเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่น่าอัศจรรย์ใจ เพราะที่นี่มีมนุษย์มากกว่า 500 คนเผ่าที่อาศัยอยู่ กลุ่มอารยธรรมที่ใหญ่ที่สุดที่มีคือเฮฮาซา, อิกโบ และโยรูบา ที่นี่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ (แต่กลับมีคำพูดภาษาอังกฤษกับนักท่องเที่ยว ที่เข้าไปเที่ยว จะโดนซาร์ทคอบริการที่ต้อพูดอังกฤษด้วยเสียอย่างนั้น)

ที่นี่มีประชากรอาศัยอยู่มากถึงเกือบ 180 ล้านคน ทำให้ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดของทวีปแอฟริกาในปัจจุบัน นอกจากนี้ไนจีเรียยังเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการพัฒนาได้อย่างเร็วที่สุดของทวีปแอฟริกา เนื่องจากที่นี่มีการส่งออกน้ำมันปิโตรเลียม ซึ่งเป็นกิจการที่มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อเศรษฐกิจของไนจีเรียอย่างชัดเจน

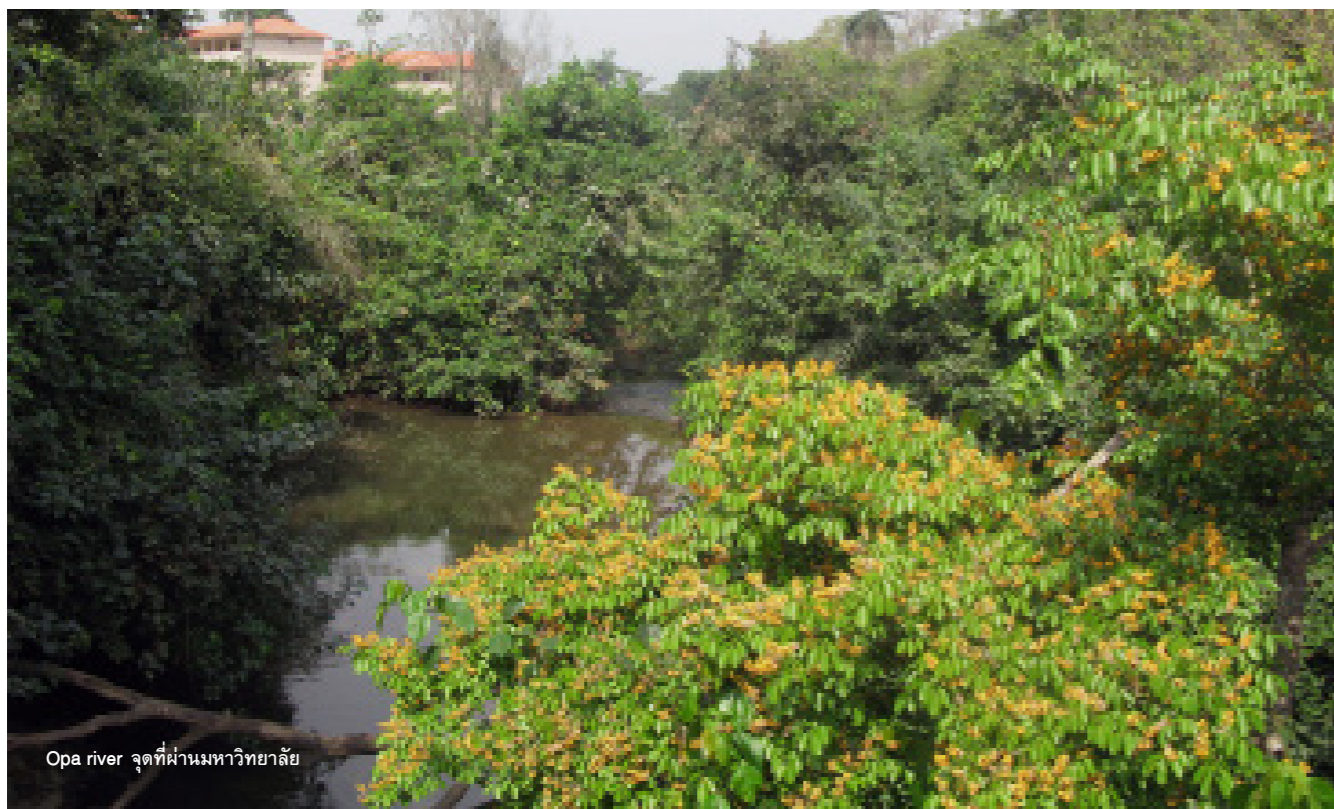

ผู้เขียนกับ Dr. Michael Popoola

อาหารที่ไม่คุ้นตาสำหรับคนต่างชาติ

Opa river จุดที่ผ่านมหาวิทยาลัย

ผมเดินทางไปยัง Lagos เมืองชายฝั่งที่เจริญที่สุดของประเทศไนจีเรียซึ่งมีประชากรมากถึง 20 ล้านคน เมื่อมาถึงผมได้รับการต้อนรับจากความร้อนในแบบที่ไม่เคยเจอมาก่อน อากาศของที่นี่ตรึงกันข้ามกับอุณหภูมิแช่เยือกแข็งแข็งที่ผมเพิ่งเดินทางมาจากมา (เมืองมิดนิตประเทศเยอรมัน) Dr.Michael มารอเราอยู่แล้วที่สนามบิน เราฝากการจราจรที่เคลื่อนตัวช้าๆ ในเมืองใหญ่ ไปยังที่พักซึ่งทางมหาวิทยาลัยลากอสจัดไว้ให้พักกันก่อนที่จะเดินทางยังเมือง Ife เมื่อมาถึงที่พัก Dr.Michael นำปลาหมอสีที่นำสนใจในสกุล *Sarotherodon* ที่ได้มาจากชาวประมงท้องถิ่นซึ่งจับมาจากบึงน้ำขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ด้านหน้าของมหาวิทยาลัยลากอสมาให้ดูสำหรับที่นี่ นอกจากผมจะทิ้งเรื่องปลาแล้ว ยังทิ้งเรื่องความร้อนของสภาพอากาศที่ค่อนข้างแรง ร้อนแบบทะเลวงไล่เลยครับ (เรียกว่าความร้อนแบบยุโรปเป็นเรื่องเล็กๆ ไปเลย)

ชาวประมงท้องถิ่น

ตึกคณะ ชีววิทยา (Obafemi Awolowo University)

จากลากอส ด้วยทางหลวงดีอีบาดัน(Ibadan) สู่อีเฟ สองข้างทางประกอบด้วยภูมิทัศน์เป็นทุ่งหญ้าและป่า หลังจากผ่านอีบาดันเราตัดสินใจใช้ทางที่ซับซ้อน เพื่อให้เราสามารถสำรวจแม่น้ำที่น่าสนใจได้ สำหรับผมหากคุณหยุดรถและลงไปพูดคุยเล็กๆ น้อยๆ กับชาวประมงท้องถิ่น คุณจะได้อะไรที่สนใจเพิ่มขึ้นอีกเยอะ บางครั้งพวกเขายินดี และเต็มใจที่จะจับปลา(อวดคนต่างถิ่นอย่างผม)ในวิถีของเขาให้เราดูด้วยซ้ำ จุดแรกที่เราแวะจับปลากัน ส่วนใหญ่ปลาที่จับได้จะเป็นปลาหมอสีขนาด

ใหญ่, *catfishes* ในสกุล *Clarias* และ *Chrysichthys*), รวมไปถึงปลาช่อนในสกุล *Parachanna* อีกด้วย

เรามีเวลาเพียงแค่วันก่อนพระอาทิตย์ตกดินเพื่อเดินทางให้ถึง Ife (ประมาณ 220 กิโลเมตรทางตะวันตกเฉียงเหนือจาก Lagos) Ife เป็นเมืองที่น่าสนใจมาก มีหลักฐานทางโบราณคดีแสดงให้เห็นว่าการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่แถบนี้เริ่มต้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 4 ก่อนคริสตกาลแล้ว สำหรับชนเผ่าโยรูบาเมืองเป็นบ้าน เป็นจิตวิญญาณ ดังนั้นที่นี่จึงเป็นเมืองที่มีวัฒนธรรมสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน

เราเดินทางมาถึงมหาวิทยาลัย Obafemi Awolowo University (OAU) ที่นี่เป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของประเทศไนจีเรีย มีนักศึกษาประมาณ 35,000 คน มี 13 คณะครอบคลุมในทุกสาขาอาชีพผมประทับใจที่เมื่อเราผ่านประตูทางเข้าของมหาวิทยาลัย เพราะนอกจากพื้นที่อันกว้างใหญ่ไพศาลของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เราได้รับการต้อนรับจาก Flying Foxes นักร่อนน้ำหนักตัว (ค้างคาวกินผลไม้ชนิดหนึ่งซึ่งตัวใหญ่มาก) เนื่องจากมหาวิทยาลัย OAU มีเนื้อที่กว่า 53ตารางกิโลเมตร โดยพื้นที่รายล้อมไปด้วยเนินเขา และอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เรียกได้ว่าเมื่อได้มาเยือน บรรยากาศของที่นี่กระตุ้นต่อมอยากจับปลาของผมนิ่ง

Lacustricola จาก Opa river

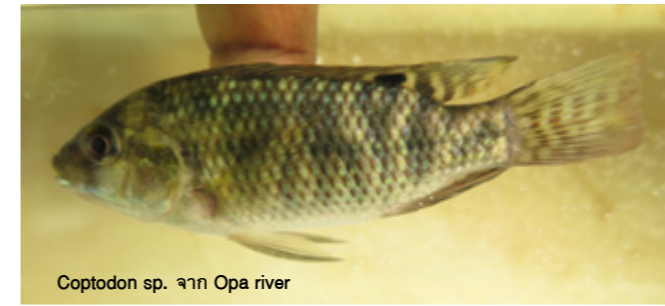

ลักษณะ การวางที่ตกปลา

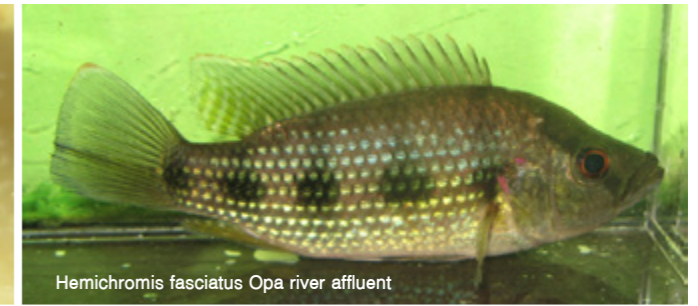

ผู้เขียนวางที่ตกปลา

Michael แนะนำให้เรารู้จักกับ Orokotan Mark Adelu คนจับปลาท้องถิ่น ที่จะช่วยเราจับปลาในแหล่งน้ำที่ปกคลุมไปด้วยต้นไม้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Opa River ที่ไหลผ่านมหาวิทยาลัย โดยเราตั้งที่ตกปลา (ทำด้วยมือโดย Mark เอง) ใช้เหยื่อล่อทำจากมันสำปะหลัง และปาล์มน้ำมัน ผมคิดว่ามันไม่น่าจะได้ผล!!! แต่มันกลับทำงานได้อย่างน่าประทับใจ...ชาวประมงท้องถิ่นมีประสบการณ์ เครื่องมือจับปลาชิ้นนี้ช่างมีประสิทธิภาพเอามากๆ การจับปลาครั้งนี้เราได้ปลากลุ่ม Barbs 2 ชนิดคือ *Barbus cf. Callipterus* Boulenger 1907 และ *Barbus cf. Punctitaeniatus* Daget 1954) รวมไปถึงเจ้า Killifish *Epiplatys sexfasciatus* อยู่

Coptodon sp. จาก Opa river

Hemichromis fasciatus Opa river affluent

Barbus cf. punctitaeniatus จาก Opa river

Parauchenoglanis guttatus จาก Opa river

ที่ไหนก็ไม่รอดเหยื่อที่ทำโดยนักล่าปลาท้องถิ่น (ภูมิปัญญาชาวบ้าน..แต่เเจ้งจริงๆนอกจากนี้เรายังจับ *Hemichromis fasciatus* Peters 1857 (five-spot cichlid). ปลาในวงศ์นี้สามารถเติบโตได้ถึง 26 ซม. และสามารถพบได้ทั่วแอฟริกาตะวันตก ซึ่งสีสันของปลาชนิดนี้มักจะเปลี่ยนไปเวลาจับคู่ผสมพันธุ์ และตัวอย่างที่น่าสนใจตัวสุดท้ายของวันนี้คือแคทฟิชตัวหนึ่งซึ่งเราไม่สามารถจำแนกชนิดของมันได้

ปลาช่อนแอฟริกา Parachanna obscura

ปลาที่จับได้จากที่ตกปลา

Cardisoma sp. ปูที่พบมากมายในตอนกลางคืน

Osun river

ผู้เขียนกับ Coptodon sp. red eye Osun river

วันรุ่งขึ้นเราไปยังหมายจับปลาแห่งใหม่ ใน Opa River เช่นเดิม บริเวณนี้พื้นน้ำเต็มไปด้วยทราย และก้อนหิน แม่น้ำล้อมรอบด้วยพุ่มไม้ทึบ ดังนั้นจึงพบบางจุดมีต้นไม้ตาย และกิ่งก้านจมอยู่ในน้ำเป็นจำนวนมาก วันนี้เราใช้อวนทับตลิ่งสำหรับการจับปลา การใช้ อวนได้ผลดีมาก แม้ว่าทำงานได้ไม่สะดวกนัก แต่ก็ทำให้เรามีความสุขกับการจับปลาในวันนี้ได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างที่น่าสนใจวันนี้คือปลาหมอในสกุล *Coptodon* ซึ่งในอดีตเคยถูกจำแนกรวมไว้ในสกุล *Tilapia* (ปลานิล) โดยชนิดที่รู้จักกันดีที่สุดคือ *Coptodon zilli* ซึ่งนอกจากจะเป็นปลาที่เลี้ยงในตู้แล้ว ยังเป็นสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่เลี้ยงเพื่อบริโภคอีกด้วย นอกจากนี้เรามีเจ้า Lamp-eyes (*Lacustricola* sp.) หลายสิบตัวติดในตาอวนของเรา ปลาชนิดนี้ถือเป็นปลาในครอบครัว Poeciliidae เช่นเดียวกับปลาหางนกยูง *Poecilia reticulata* Peters 1859(แต่ปลาหางนกยูงมีถิ่นกำเนิดอยู่ในอเมริกาใต้) นอกจากนี้เรายังจับปลาช่อน *Parachanna obscura* (Günther 1861) หนึ่งในสามชนิดของปลาช่อนที่พบในแอฟริกา โดย *Parachanna obscura* เป็นชนิดที่มีขนาด

Hepsetus akawo Osun river

Chromidotilapia guentheri ตัวเมีย จากOsun river

Chromidotilapia guentheri ตัวผู้ จากOsun river

ใหญ่ที่สุดซึ่งโตเต็มที่ได้อายุ 50 ซม.(หากเทียบกับปลาช่อนจากเอเชียแล้ว ขนาดของปลาช่อนแอฟริกาเหล่านี้เทียบไม่ได้เลย)

วันนี้เรามีเวลาเหลือ จึงตั้งที่ตกปลามากขึ้นในแหล่งน้ำในป่าเล็กๆ อีกจุดหนึ่งของใกล้ๆ กัน เรากลับมาในตอนกลางคืนเพื่อเก็บที่ตกปลา ความแตกต่างระหว่างกลางวัน และกลางคืนในป่าแห่งนี้คือ ทุกหนึ่ง หรือสองเมตร จะพบปู ในสกุล *Cardisoma* ออกหาอาหารในลำธารเป็นจำนวนมาก ซึ่งในเวลากลางวันปูเหล่านี้จะซ่อนอยู่ในรู นอกจากนี้ผมยังประทับใจความหลากหลายของกบและคางคกมากมายหลายชนิด ที่ได้พบ เห็นระหว่างการเดินสำรวจในตอนกลางคืนอีกด้วย

วันต่อมาเราใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 45 นาทีจาก Ife ที่จะไปยัง Ede เมืองเล็กๆ ของชาวมุสลิม เพื่อไปยังต้นน้ำของแม่น้ำ Osun ที่นี่เป็นอีกครั้งที่เราใช้อวนทับตลิ่งสำหรับการจับปลา เราได้ปลาหลายชนิดที่นี้ แต่ที่น่าสนใจคือเจ้า Congo Tetra(*Phenacogrammus interruptus*(Boulenger 1899) ปลาตู้ชื่อดัง Tigerfishes ในสกุล *Hydrocynus* รวมไปถึงเจ้า African pikes ตัวน้อย

Paracheilichthys guttatus

Sarotherodon sp. จาก Osun river

สำหรับการสุ่มตัวอย่างทางวิทยาศาสตร์ในการทำงานของผม เพื่อเก็บตัวอย่างเนื้อเยื่อของตัวอย่างทั้งหมดมาใช้สำหรับการวิเคราะห์ดีเอ็นเอ หรือมาต่อยอดทำงานอื่น เราจำเป็นต้องเก็บรักษาตัวอย่างทั้งหมดไว้ในฟอร์มาลิน ซึ่งการเก็บตัวอย่างปลาที่มีชีวิตแล้วดองทันที จะเก็บรักษาความสมบูรณ์ของ DNA ได้ดีกว่าปลาที่ตายมาก่อนแล้ว นอกจากนี้หากเก็บรวมตัวอย่างปลาที่ตายแล้วอย่างไม่ระมัดระวัง ร่วมกับตัวอย่างปลาที่ตองสดๆ เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำเพราะอาจจะสร้างความเสียหายให้กับตัวอย่างปลาทั้งหมดได้ ดังนั้นการทำงานอย่างรวดเร็วและแม่นยำ รวมไปถึงการใช้สารเคมีในการเก็บตัวอย่างให้ถูกสัดส่วนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก สำหรับการทำงานครั้งนี้

Brycinus sp. จาก Osun river

Coptodon sp. red eye จาก Osun river

Frederic Schedel and Michael Popoola while sampling procedure

สำหรับผมแล้ว สิ่งที่น่าเป็นห่วงของ Jos คือการเพิ่มขึ้นของการทำเหมืองแร่ การเกษตรและการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดภัยคุกคามที่ร้ายแรงสำหรับระบบนิเวศในที่ราบสูง Jos และทุกวันนี้ Dr. Michael ถือเป็นชายเพียงคนเดียวที่ทำงานสำรวจมีนวิทยาในพื้นที่นี้ ณ วันนี้ Dr. Michael ตัวอย่างกว่า 22 ชนิด ซึ่งอาจจะเป็นปลาสายพันธุ์ใหม่ ที่น่าจะเป็นสัตว์เฉพาะถิ่นที่พบได้เฉพาะบนที่ราบสูง Jos เท่านั้น แต่งานเหล่านี้ยังอยู่ในขั้นตอนของการศึกษา และวิเคราะห์ และนั่นก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่ง ที่ผมบอกกับตัวเองเสมอ ว่าต้องกลับมาเยือนดินแดนแห่งนี้อีกให้ได้

เมื่อเสร็จภารกิจจากเมือง Ife เรามุ่งหน้าสู่ Jos จุดหมายปลายทางที่แท้จริงของการเดินทางครั้งนี้ Dr. Michael ช่วยเหลือผมตลอดการเดินทางสำรวจมีนวิทยาของที่ราบสูง Jos ที่ตั้งอยู่บริเวณใจกลางของไนจีเรีย มีพื้นที่ประมาณ 8,600 ตารางกิโลเมตร และมีระดับความสูงเฉลี่ย 1,280 เมตร แม้ว่าที่นี่จะเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมเฉพาะถิ่นมากมายหลายชนิด แต่สำหรับการสำรวจปลาในครั้งนี้เราพบปลาแค่เพียงเพียงชนิดเดียวเท่านั้น คือ Blue lyretail Killi Fish (*Fundulopanchax gardneri*) หนึ่งใน Killi Fish ที่มีสีสันสวยงามมากที่สุดชนิดหนึ่งของโลกใบนี้ เป็นเรื่องน่าเสียดายที่เราไม่ได้พบตัวอย่างปลาที่น่าสนใจอื่นๆ ที่ Jos เลย ดังนั้นผมคงไม่ขอกล่าวถึงเรื่องราวการสำรวจปลาที่ Jos มากนัก

Blue lyretail Killi Fish จากที่ราบสูง Jos

อ้างอิง:
 Decru, E., Vreven, E., & Snoeks J. 2011: A revision of the West African Hepsetus (Characiformes: Hepsetidae) with a description of Hepsetusakawo sp. nov. and a redescription of Hepsetusodoe (Bloch, 1794). Journal of Natural History. Dunz, A.R. & Schliewen, U.K. 2013: Molecular phylogeny and revised classification of the haplotilapiine cichlid fishes formerly referred to as "Tilapia", Molecular Phylogenetics and Evolution. Lamboj A., 2004: The Cichlid Fishes of Western Africa. Birgit Schmettkamp Verlag, pages 1-256. Nigeria Biodiversity and Tropical Forestry Assessment, 2008; by the United States Agency for International Development. Schliewen U. K. & Stiassny M. L. J., 2003: Etianguti, a new genus and species of cichlid fish from the River Mamfue, Upper Cross River basin in Cameroon, West-Central Africa. Ichthyological Explorations of Freshwaters, Vol. 14, No. 1, pages 61-71. Schliewen U. K., 2012: Threatened Animals between Forest, Wetlands and Oil. In: Last Rites Niger Delta. The drama of oil production in contemporary Photographs, Museum Fünf Kontinente, page 28. Internet sites: <https://en.wikipedia.org/wiki/Ife> https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Yoruba_people <http://www.virgofoundation.org> <http://www.oauife.edu.ng/> <http://www.worldwildlife.org/ecoregions/at1010>

ผู้เขียนได้โอกาสมาสอนหนังสือนิดหน่อย

ประสบการณ์เลวร้าย ของนักเลี้ยงปลา เสื่อตอ

พูดถึงเรื่องราวของนักเลี้ยงปลาที่ประสบความสำเร็จ ที่ผ่านๆ เมื่อถูกพูดถึงล้วนแต่พุ่งเป้าไปที่ความสำเร็จของพวกเขาเหล่านั้น จนลืมถามไปว่าพวกเขาจะประสบความสำเร็จ หรือเส้นทางของความสำเร็จของพวกเขาเหล่านั้นได้ผ่านเรื่องราวเลวร้ายอะไรมาบ้าง ดังนั้น ไหนๆ ที่ทีมงาน AQUARIST LIFE ก็ตั้งใจไว้แล้วว่าจะต้องแปลกแหวกแนว เลยก่อนนำเสนอบทสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ “ประสบการณ์อันแสนเลวร้าย ของการเลี้ยงปลาเสื่อตอ ที่ต้องจำไปจนวันตาย จากนักเลี้ยงจำนวน 3 ท่านที่ทางทีมงานคัดเลือกแล้วว่าพวกเขาเหล่านี้เป็นนักเลี้ยงเสื่อตอระดับเทพของวงการ ส่วนใครเป็นใครและเรื่องราวนั้นเป็นอย่างไร ไปติดตามกันเลยดีกว่า

1. คุณสมหวัง พิมลบุตร (อดีตรองอธิบดีกรมประมง)

คุณสมหวัง หรือที่พี่น้องในวงการปลาหลายท่านเรียกกันติดปากกันมาสมัยที่ท่านยังดำรงตำแหน่งอยู่ในกรมประมง ก่อนที่จะเกษียณว่า รองสมหวัง หรือ ผ.อ.สมหวัง ทุกคนในกรมประมงรู้ว่าบุรุษท่านนี้คือ มือวางอันดับหนึ่งด้านการเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดเท่าที่กรมประมงไทยเคยมีมา ปลาแทบทุกชนิดที่เขาว่าเพาะไม่ได้ เพาะยาก หากผ่านมือชายคนนี้เป็นอันว่า

สำเร็จทุกชนิด มีเพียงชนิดเดียวที่เฝ้าทำมาหลายสิบปีแต่ก็ยังไม่สำเร็จสักที นั่นก็คือ ปลาเสื่อตอลายใหญ่(ท่านรองเก็บมาตั้งแต่เสื่อตอไทยแท้ ยันเสื่อตอเขมรแท้ เวียดนาม) ดังนั้นชายผู้นี้จึงเป็นหนึ่งในผู้เก็บสะสมปลาเสื่อตอลายใหญ่เอาไว้จำนวนมากตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมา เก็บมาตั้งแต่ และถือว่าเป็นนักสะสมปลาเสื่อตอรุ่นลายครามท่านหนึ่งของเมืองไทยเลยก็ว่าได้

เมื่อที่ทีมงานถามถึง “ประสบการณ์อันแสนเลวร้าย ของการเลี้ยงปลาเสื่อตอ ที่ต้องจำไปจนวันตาย” ท่านรองตอบแบบไม่ต้องคิดว่า โอ้ยยยย !!!! มันมีหลายครั้งหลายคราเสียเหลือเกิน ที่เสียหาย และทำให้เจ็บใจมาจนถึงทุกวันนี้ แต่หากให้เล่าเรื่องราวที่เลวร้ายที่สุด ก็คือการสูญเสียปลาเสื่อตอไปมากที่สุดครั้งหนึ่งในชีวิตคือ

“ย้อนไปสัก 10 กว่าปีก่อน ในช่วงที่เก็บรวบรวมปลาเสื่อตอเขมรเพื่อนำไว้ใช้ในการทดลองเพาะพันธุ์ ที่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสุพรรณบุรี ตอนนั้นรวบรวมปลาจำนวนร้อยกว่าตัวไว้ในบ่อปูนขนาดประมาณ 80 ตัน โดยปลาคละขนาดกันไปตั้งแต่ 1-5 กิโลกรัม เป็นบ่อที่มีปลาเยอะ และใหญ่ที่สุด ของสถานีประมงสุพรรณในเวลานั้น เรื่องไม่คาดฝันเกิดขึ้น เมื่อท่านรองเดินทางไปต่างประเทศ เป็นเวลาหลายวันใน

ช่วงวันหยุดยาว ลูกน้องที่เป็นผู้ดูแลบ่อนี้ ตัดสินใจผิดอย่างมหันต์ ด้วยความที่ประสบการณ์ยังไม่ค่อยเพ็งมาทำงานได้ไม่นาน จึงให้อาหารปลาเมื่อสุดท้ายก่อนที่ตัวเองจะกลับบ้าน 4 วันในช่วงวันหยุดยาว ด้วยการให้กุ้งฝอยเพิ่มไปเป็น 4 เท่าตัวของการให้ปกติ พุดง่าย ๆ คือสมมุติปกติให้วันละ 4 กิโลกรัม เมื่อตัวเองไม่อยู่ 4 วัน ก็ให้ทิ้งไว้ 12 กิโลกรัม โดยเชื่อว่ากุ้งฝอยจะไม่ตาย และปลาจะทยอยกิน ผลที่ได้คือเมื่อผ่านไปเพียง 2 วันด้วยความที่ปลาในบ่อถือว่าเลี้ยงค่อนข้างหนาแน่น เมื่อกุ้งเริ่มตาย และเน่า น้ำในบ่อจึงเสียอย่างรวดเร็ว กว่าจะมีคนมาเห็นและแก้ไขได้ทัน ก็เสียปลาในบ่อไปแล้วเกือบ 80 ตัว ตัวใหญ่ที่สุดที่ตายคือปลาขนาด 5 กิโลกรัม ที่เลี้ยงมานานหลายสิบปี วัตถุประสงค์ที่เตรียมไว้เพื่อใช้ในการเพาะพันธุ์ที่สะสมมานานหลายสิบปีไปกับบ่อ

หลังเหตุการณ์ในครั้งนั้นท่านรอง ท่านรองเปลี่ยนวิธีการดูแลปลาในเวลาที่ท่านไม่อยู่ด้วยการเพิ่มคนให้เข้าไปดูแลเพิ่มเติมจากคนดูแลประจำ ตลอดทั้งวัน เรียกว่าแทบจะวางเวรยามดูปลาไว้ตลอด โดยใช้หลายๆ คน ให้แต่ละคนเข้าไปดูในแต่ละช่วงเวลาแทน เพื่อป้องกันความเหน็ดเหนื่อยที่จะส่งผลทำให้การใส่ใจในหน้าที่น้อยลง รวมไปถึงการทำระบบน้ำ ระบบลม ไว้อย่างรัดกุมเพื่อป้องกันเหตุการณ์ไม่คาดคิดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยอาศัยหลักการสามประการสำคัญในการเลี้ยง 3 ประการคือ 1.ความสะอาดของระบบเลี้ยง 2.ความสะอาดของอาหารที่ให้ และ 3.ระบบป้องกันความเสียหายต้องรัดกุม 100%

2. คุณโม พิรธร สิริยาร

คุณโม เจ้าของชื่อลือกลืน Mofish_6 ในเวปปลาสวยงามหลายๆ เวปในอดีต หนึ่งในนักสะสมปลาเสือตอ ที่คลั่งปลาเสือตอเข้าเส้น ในอดีตถึงขนาดตระเวนไปทั่วทุกสารทิศเพื่อศึกษาหาข้อมูลที่แท้จริงของปลาเสือตอทุกชนิด เพื่อนำมาเผยแพร่เรื่องราวสู่สาธารณะชน เป็นนักเลี้ยงที่ผู้คนยอมรับในความรู้ ความสามารถที่มี ว่าอยู่ในระดับที่ให้ฉายาว่า “เทพเสือตอ” ได้อย่างไม่ต้องอายใคร

สำหรับ “ประสบการณ์อันแสนเลวร้าย ของการเลี้ยงปลาเสือตอ ที่ต้องจำไปจนวันตาย” คุณโมเล่าให้เราฟังว่า เหตุการณ์ในวันนั้นเกิดจากความโชคร้ายซ้ำซ้อนที่เกิดขึ้นพร้อมกันหลายอย่าง และสุดท้ายก็จบลงด้วยความเสียหายมากมายมหาศาล คือเมื่อประมาณ 3 ปีที่ผ่านมา ตู้เลี้ยงปลาเสือตอของคุณโมเป็นตู้ปลารวมที่มีเสือตอเขมร ขนาดใหญ่สภาพสมบูรณ์ สวยมาก อยู่ 6 ตัว เลี้ยงร่วมกับปลาโอโรนาทองมาเลและทองอินโด อีกอย่างละฝูง ซึ่งโดยปกติปลั๊กไฟ ของปั้มน้ำ และปั้มลมของตู้ใบนี้จะแยกปลั๊กกัน แต่ก่อนวันที่เกิดเรื่องคุณโมซ่อมอะไรบางอย่างหลังตู้ทำให้ออกปลั๊กปั้มลม กับปั้มน้ำมาเสียบที่ปลั๊กฟ่วงตัวเดียวกัน แล้วลืม

เสือตอที่ตายในวันนั้น

แยกปลั๊กออกเหมือนเดิม บวกกับก่อนวันเกิดเหตุ คุณโมต้องเดินทางไปต่างจังหวัด จึงให้ก๊วยฟวยไว้ในตู้ค่อนข้างเยอะ ปรากฏว่าปลั๊กฟ่วงเกิดฟิวส์ขาด เมื่อ

ปั้มน้ำดับ ปั้มลมดับ ก๊วยฟวยที่อยู่ในตู้ก็ตายอย่างรวดเร็ว และไม่มีใครทราบว่ามีไฟดับ เพราะไฟอื่นๆ ในบ้านใช้ได้ตามปกติ แถมความโชคร้ายที่ซ้ำซ้อนเข้ามาคือปกติตู้ใบนี้ จะมีคุณแม่และลูกน้องคอยดูแลตลอด แต่ช่วงที่เกิดเหตุดันเป็นช่วงที่ทุกคนยุ่งอยู่จนไม่ได้ดูตู้ปลา สุดท้ายปลาตายเกลี้ยงทั้งตู้ เสือตอเขมรที่ราคาตอนนั้นตกอยู่ร่วม 5 หมื่นบาทต่อตัว ไม่นับรวมโอโรนาทองมาเลย์ และทองอินโดอีกร่วมสิบล้านตัว รวมๆ แล้วเสียหายไปเกือบล้านบาท แถมปลาเสือตอเขมรที่สวยงามสมบูรณ์ที่สุดก็ต้องมาสูญเสียชีวิตในวันนั้นด้วย

และนี่คือบทเรียนที่ Mofish_6 เล่าให้เราฟัง พร้อมทั้งฝากถึงทุกคนให้จำไว้ว่า ความผิดพลาดครั้งยิ่งใหญ่มักจะเกิดจากความผิดพลาดเล็กๆ น้อย รวมกัน ดังนั้นหาทางป้องกันด้วยการละเอียด รอบครอบ พร้อมทั้งคิดเผื่อไว้ให้รอบด้าน ป้องกันทุกอย่างให้ดีที่สุด สำหรับทุกสถานการณ์ นั่นคือสิ่งที่นักเลี้ยงปลาที่ครอบครองปลาอันทรงคุณค่า หายาก และราคาแสนแพงเหล่านี้ ควรที่จะต้องเตรียมตัวให้พร้อมไว้ตลอดเวลา

3. คุณตัน วัชร บัวเอี่ยม

คุณตันคือนักเลี้ยง และสะสมปลาเสือตอรุ่นใหม่ ที่มีประสบการณ์ประมาณ 6-7 ปี ทุกวันนี้คุณตันคือคนหนึ่งเริ่มสะสมปลาเสือตอเขมรในยุคหลัง ซึ่งปลาที่มีมูลค่าสูงมากๆ แล้ว โดยนอกจากปลาเสือตอเขมรแล้วคุณตันยังชอบสะสมปลาเสือตออื่นๆ ที่แปลกประหลาดไม่เหมือนใคร เช่นพวกเสือตอลายเล็กที่โครงสร้างแปลกๆ หรือเสือตออินโดลวดลายประหลาดๆ อีกด้วย เรียกว่าเป็นนักเลี้ยงปลาเสือตอรุ่นใหม่ที่ใจรักไม่แพ้รุ่นเก่า เลยทีเดียว

เมื่อถามถึง “ประสบการณ์อันแสนเลวร้าย ของการเลี้ยงปลาเสือตอ ที่ต้องจำไปจนวันตาย” คุณตันเล่าให้เราฟังว่า โชคดีที่ตลอดเวลา 6-7 ปี ที่ผ่านมาไม่เคยเจอเรื่องเลวร้ายที่ปลาตายยกตู้ เพราะว่าปกติปลาจะอยู่ใกล้ตัวตลอด และมีคนดูแลตลอด และด้วยความที่ปลาซื้อมาแพงเลยดูแลเป็นอย่างดี ทั้งความสะอาดของน้ำ ความสะอาดของกรอง แต่สุดท้ายก็มีเรื่องหนึ่งที่พลาด และไม่เคยลืมได้เลยคือ เมื่อช่วงหน้าหนาวปี

2556 ปีที่หน้าหนาว หนาวจัด และหนาวนานที่สุดในรอบหลายสิบปี ปลาเสือตอเขมรขนาดเกิน 1 ฟุตทั้งหมดในตู้ เกิดป่วยกระทันหัน โดยสาเหตุน่าจะเกิดจากการติดเชื้อปรสิตที่ติดมากับก๊วยฟวยในช่วงเวลานั้น เนื่องจากคนรู้จักอีกท่านที่ใช้ก๊วยจากแหล่งเดียวกันก็พบอาการป่วยแบบนี้เหมือนกันทุกประการ โดยปลามีอาการตัวดำ เครียด และว่ายน้ำตุ้จนตัวถลอกเกล็ดหลุด ไปทั้งตัว

รักษาอย่างไรก็ไม่หาย ใส่ยาหลายขนาน อยู่หลายสัปดาห์ คงเป็นเพราะใช้ยาไม่ตรงกับอาการ สุดท้ายโชคดีที่มาได้ผลขงัดที่ยารักษาปรสิต ชื่อตั้งยี่ห้อหนึ่ง ใช้เวลาหลายเดือนกว่าปลาจะกลับมาสวยเหมือนเดิม โดยความผิดพลาดครั้งนั้นเกิดจากความสัพเพราลวันๆ ที่ไม่ยอมล้างก๊วยให้สะอาด ได้ก๊วยมาถึงก็ใส่ให้ปลากินเลย หลังจากนั้นมาจึงดูแลเรื่องอาหารอย่างดี ล้างก๊วยให้สะอาดก่อนทุกครั้งก่อนให้ปลากิน ก็ไม่เคยมีเหตุการณ์อะไรที่ทำให้ปลาป่วยอีกเลย